

Strøm og Wilse

Hans Strøm, Eger, s. 266—267:

«Hr. Peder Anchersen, 1720, tilforn Skibspræst.» Var sokneprest 1720—1749.

«I Hr. Niels Hoens Tid blev Præstegaarden beboet og dreven af Capellanen, Hr. Andreas Wulfsberg, som var en god Agerdyrker, og satte Gaarden i skøn Stand, som og i Hr. Anchersens Tid blev vedligeholdt, men er siden efterhaanden forringet igjen.» «Hr. Peder Anchersen havde været Skibspræst under Tordenskiold, og var en streng Mand, som undertiden indviklede sig i Processer, men derhos nidkiær og redelig. Han forefandt Menigheden i et halvt Barbarie, da faa kunde læse i en Bog. Psalmebogen vente Nogle forkeert i Kirken, og saa videre; men ved utrættelig Flid i Catechisation med Unge og Gamle, bragte han dem til bedre Begreb og Orden, som Almuen selv tilstaaer og nu bedre end da paaskiønner.»

Hans Strøm, Eger, s. 263, om Sem.

«Af Kong Christian den 4de blev den skienket til Hannibal Sehested, og da han maatte give den til Kronen igjen, blev den solgt til Gabriel Marsilius, af hvilken Oberstelieutnant Richelieu igjen indløste den, hvorefter Gaarden med Godset, som i de første Tider havde været meget stort og anseeligt, blev solgt og adspredt i mange Eieres Hænder.»

Hans Strøm, Eger, s. 263—264:

«Fossesholm, tilforn kaldet slet hen Foss, som det ofte endnu heder i daglig Tale, var en Tid beboet af Peder Hansen Basse, Høvidsmand paa Aggershuus, som døde 1551, siden af Hans Pedersen Basse, hans Søn, som var Norges Riges Cantqler og døde 1602. En Søn af ham igjen, ved Navn Friderich Hansen, har og beboet Fossesholm og døde 1616. Siden har Kongel. Befalingsmand over Eger-Lehn, Hans Lange, beboet Gaarden, indtil den med Semb og mere Gods blev pantsat til de Herrer Marcellis 1675 den af Høists. K. Christian den 5te skiødet til Baron Constantin von Marcellis. Af

ham købte Justice-Raad Giord Andersen og Jørgen Poulsen hver sin halve Deel 1697. Jørgen Poulsens Deel købte siden Gabriel von Cappelen, og endelig fik hans Søn Hr. Etats-Raad v. Cappelen begge Deele igien samlede 1762 og 63, har og siden sat Gaarden med Godset i skøn Stand, bygget Husene med Ladegaarden saa godt som af nye, samt indrettet et skønt Vandspring midt i Gaarden med en nyttig Fiske-Kumme og bygt derover en anseelig Bygning med Taarne og Klokke eller Time-Viser, som tilsammen har kostet 14 a 1500 Rdlr.»

Jacob Nicolai Wilse Reise-Iagttagelser I, 98—100, Kbhvn 1790 (Reisen er foretatt i 1763*):

«Efterat vi vare komne over bemeldte Bakke, omtrent en halv Miil (Ϸ: fra Kongsberg), saaes i Fieldet ved Veien to Hamre i Kryds udhugne, som man kalder paa Bergmands Sprog, Schlegel und Eisen, dette var et Grændsemerke, og nu kom vi ned i Eger Præstegield. Efterhaanden fik man en smuk Udsigt til Fiskumvandet med hosliggende Gaarde og Fiskum Kirke, Annexet til Eger, ligeledes til det lange Vand Ekern, og videre lige for os Hovedsognet i sin vide Strækning, besat overalt i det lave med smukke teglhængte Gaarde, og disse omgivne med Jordens Sommerherligheder, og Eger-Kirke i Midten, hævende sig over en Slette, bevoksen med Fyrretræer. Halvanden Fierdingvei før jeg kom til Eger, saaes den lille Flekke Vest-Fossen paa høire Haand, som ernærer 550 Mennesker ved de der værende tolv Saugverker og Mølleverker, did kan man komme op til Baads fra Drammen, hvilket og er en stor Beleilighed for Kongsberg. Paa hiin Side af Elven ligger Herregaarden Fossesholm, hvilken Gaard Herr Etatsraad Cappeln da nys havde kjøbt, efterat have forladt Kongsberg som Leverandeur. Da jeg siden engang fik Leilighed at komme der, kan jeg melde, at jeg faa Steder har seet en saadan Gaard saa forbedret og ziret; jeg vil nu blot anmærke, hvad der da faldt mig i Øinene. Orden indvendig i alt, f. Ex. i Kiøkkenet og det dertil stødende Fadebuur, alle Slags Kiøkkenkar og Verktøi samt Bord-Servicer, af adskillige Facons opsat i en Orden, som det var blot til Parade. Midt i Gaarden et Huus, som et Lysthuus med Pavillon-Tag, og derpaa et lidet Taarn med Klokke og Timeviser, neden under en stor Vandkumme med Springvand som

* Wilse forteller selv at han har besøkt sokneprest Hans Strøm i 1780 og 1783. De var begge titulære professorer. S. 104 sier Wilse: «Her ere vel 4 gamle Sædegaarde, men Fossesholm er den eneste, som foruden Tiende-Frihed har Sigt og Sagefald, samt Soldater-Udredning, og indbringer sin Eiere aarligen 4000 Rdbr.; de andre har kuns Tiende-Frihed.»

i en stor Grotte, alt af Træe og simpelt; men paa den anden Side bag ved en Kumme til at vande Kreaturerne; Vandet til den blev nedledet i Træerender under Jorden fra næste Field, og denne Vandledning og Vandspring havde kostet 14 a 1500 Rdlr. Men burde ikke her lidt mere være lagt til? og den kostbare Vandledning gaaet til et Marmorbad i en kunstig Steengrotte med passende Billeder og Zirater af norsk Marmor? I Hestestalden og Fæhu(u)set var det saa luftigt og reent som i en Stue. Foeret laae oven paa Loftet imod Sædvane i Norge, da man frygter, at baade Loftet og Foeret fordærves af Kreaturerne opstigende Damp; men derimod var her gjorte Trækhuller øverst i Væggene og Trækrør i Taget. . . . Bemeldte Herr von Cappeln døde siden aldrende, dog ugift. Længer hen mod Egers Præstegaard reiste vi forbi Gaarden Semb, som tilforn har været en Herregaard, ja de gamle Lehnsherrer har boet der, da Eger var en Kongelig Forlehning. Godset er i den seenere Tid adspredt og kommen i mange Eieres Hænder.»

Hans Strøm, Eger, s. 264—265:

«Førend jeg forlader Fossesholm, maae jeg endnu erindre dette, at den i den 7 Aars Feide under Kong Friderich den 2den (følgelig i Hans Basses Tid) blev beskudt af en Svenske, som de i de gamle Bygninger siddende Kugler tydelig viiste, førend de bleve ombyggede og satte i den Stand, de nu ere.»